17.10.2022

Eduskunnan talousvaliokunta
sposti: TaV@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntö 7.10.2022

Lausunto valtioneuvoston selonteoista VNS 4/2022 vp, VNS 6/2022 vp ja VNS 7/2022 vp

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Energiavirastolta kirjallista lausuntoa valtioneuvoston selonteoista VNS 4/2022 vp (*Valtioneuvoston selonteko Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma Kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa 2035*), VNS 6/2022 vp (*Valtioneuvoston selonteko Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallinen ilmasto- ja energiastrategia*) ja VNS 7/2022 vp (*Valtioneuvoston selonteko maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmasta*).

Energiavirasto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiassa ja esittää seuraavaa.

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma

Energiavirasto edistää päästöjen vähentämistä uusiutuvan energian, energiatehokkuuden sekä päästökaupan myötä. Erityisesti energiatehokkuuden edistämisen toimenpidekeinot kuten yritysten ja kuntien energiatehokkuussopimukset, katselmukset sekä kuluttajien energianeuvonta ja alueellinen energianeuvonta edesauttavat päästöjen vähentämisessä taakanjakosektorilla. Energiavirasto pitää positiivisena, että em. keinot on huomioitu keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa. Eri hallintojen välisellä, tiiviillä yhteistyöllä kuntasektorilla sekä yritysten ja kuluttajien parissa edesautetaan päästöjen vähentämiseen tähtäävää työtä.

Energiatehokkuussopimukset sekä energiakatselmukset ovat tärkeimpiä keinoja saavuttaa EU:n energiatehokkuusdirektiivin (EED) mukaiset energiankäytön tehostamistavoitteet. Esimerkiksi kunta-alan energiatehokkuussopimus on merkittävä keino kuntien energiatehokkuuden edistämiseen ja tätä kautta päästöjen vähentämiseen. Suomen tavoite on pyrkiä siihen, että vapaaehtoisilla sopimuksilla pystytään kattamaan energian tehostamistarpeet myös tulevaisuudessa, joten on hyvä, että ilmastosuunnitelmassa on nostettu esille näiden keinojen jatkamisen tarve.

Alueellinen energianeuvonta edistää energia- ja ilmastotavoitteiden toteuttamista. Energianeuvonnassa tarjotaan riippumatonta ja ajantasaista tietoa energian säästöstä, energiatehokkuudesta, uusiutuvan energian ratkaisuista sekä kulutusjoustomahdollisuuksista. Energiaviraston rahoittama, koko Manner-Suomen kattava neuvonta tavoittaa kuluttajat, kunnat ja pk-yritykset paikallisesti. Energianeuvonta on näille kohderyhmille tärkeä keino saada puolueetonta tietoa energiasta ja mahdol-

listaa sitä kautta energiatehokkuuden ja päästövähennysten tavoitteiden toteutumista. Energianeuvonnan kysyntä on kasvanut erittäin paljon vuoden 2022 aikana. Energiavirasto näkeekin tärkeänä riittävien resurssien varmistamisen informaatio-ohjaustoimien toteuttamiseen ja energianeuvonnan antamiseen.

Energiaviraston mielestä asuinrakennusten energia-avustusten jatkaminen on positiivista, sillä tämä toimenpide edesauttaa kiristyvien energiatehokkuustavoitteiden toteutumista.

Kuluttajien hiilijalanjälkeä vähennetään suunnitelmassa mainittujen keinojen lisäksi myös ekosuunnitteludirektiivin nojalla annettavien tuoteryhmäkohtaisten asetusten sekä energiamerkintäasetuksen nojalla annettavien energiamerkintäsäädösten avulla. Ekosuunnitteluasetuksilla asetetaan energiaa käyttäville ja energiaan liittyville tuotteille vaatimuksia, jotka parantavat tuotteiden energiatehokkuutta tai vähentävät tuotteiden muita negatiivisia ympäristövaikutuksia. Energiamerkinnän tavoitteena on informoida kuluttajia tuotteen energiankulutuksesta ja sen muista ominaisuuksista sekä auttaa kuluttajaa näin tekemään harkittuja kulutusvalintoja. Ekosuunnitteluasetuksilla sekä energiamerkinnöillä saavutettavia energia- ja päästösäästöjä on arvioitu mm. komission julkaisemassa ekosuunnittelun ja energiamerkinnän vaikutustenarviossa sekä pohjoismaisen yhteistyöprojektin Nordsynin selvityksessä.

Energiavirasto näkee lisäksi tärkeänä huomioida, ettei uusiutuvan energian vähimmäisvaatimuksiin liittyvillä ohjausmenetelmillä heikennetä sektori-integraation edellytyksiä energiajärjestelmätasolla.

Kansallinen ilmasto- ja energiastrategia

Kansallinen ilmasto- ja energiastrategia kokoaa laajan toimenpidevalikoiman, joka yhdistettynä nopeasti ja merkittävästi muuttuneeseen toimintaympäristöön tekee kokonaisuudesta ja sen ajantasaisuudesta haastavan.

Venäjän sotatoimet, ja niiden osana EU:n energiamarkkinoiden manipulointi erityisesti kaasun saatavuudella, ovat aiheuttaneet energiamarkkinoiden toimintaan olennaisia muutoksia sekä hinnan että toimitusvarmuuden kannalta. Tämä on asettanut painetta energian hintojen laskemisen ja vakauttamisen lisäksi energiajärjestelmän toimitus- ja huoltovarmuuden turvaamiselle etenkin lyhyellä mutta myös pidemmällä aikavälillä. Tilanne on lisäksi korostanut tarvetta vähentää erittäin nopeasti energiajärjestelmän riippuvuutta erityisesti venäläisestä fossiilienergiasta. Riittävän ja tarkoituksenmukaisen omavaraisuuden lisäksi Suomessa olisi huolehdittava energiamarkkinoiden tehokkaasta toiminnasta sekä riittävistä siirtoyhteyksistä naapurimaihin.

Niinpä RepowerEU-paketin ja muiden EU-tasoisten toimenpiteiden mukanaan tuomat muutokset edellyttäisivät lisäanalyyseja ja strategian päivittämistä tämän perusteella.

Selonteon yksittäiset analyysit ovat loogisia ja hyvin laadittuja, mutta osittain niiden päätelmät hieman ristiriitaisia keskenään. Tästä esimerkkinä mainittakoon

päästövähennystavoitteiden ja keinojen vaikuttavuuden ristiriidat ja niihin liittyvät epävarmuudet.

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma

Energiavirastolla ei ole lausuttavaa.

Ylijohtaja Simo Nurmi

Johtaja Heikki Väisänen